

Muren van Hadassah

Muren van Hadassah

Paul van der Loo

Schrijver: Paul van der Loo

Coverontwerp: Hadassa en Paul van der Loo

Foto: Stuk muur uit de tijd van koning Hizkia (einde achtste eeuw voor Christus), dat hoogstwaarschijnlijk door de ballingen uit Babylon gezien zal zijn toen zij terugkeerden in Jeruzalem

ISBN: 9789403615882

© Paul van der Loo

Voor mijn dochter Hadassa.

In jouw leven heb je met veel keuzes te maken. Grote, belangrijke, maar ook kleine en minder belangrijke keuzes. Als je God bij jouw keuzes betreft zul je merken dat Hij jouw leven leidt en zegent.

Ik hoop en bid dat dit verhaal je daarbij zal helpen.

In het verhaal staan bepaalde (Aramese/Hebreeuwse) woorden die achter in het boek verduidelijkt worden.

En je vindt daar per hoofdstuk een toelichting die meer informatie geeft over zaken die in het verhaal voorkomen.

Veel leesplezier!

Proloog

(Op de koninklijke weg ten zuiden van Damascus, 537 voor Christus)

‘Hoe lang lopen we nu al?’ vroeg Hadassah vermoeid. De blaren op haar voeten deden enorme pijn en brandden bij elke stap. Rebekka gaf alleen een zucht als antwoord. Ze had precies hetzelfde probleem. Sinds ze uit Babel waren vertrokken hadden ze al tien weken elke dag gelopen. Alleen op sabbat hadden ze rust gehouden. En dat was hard nodig want heel veel mensen hadden klachten van het vele lopen. Ze waren het niet gewend. Maar de droom om naar Jeruzalem te gaan was nog springlevend. En hoe zwaar het ook was, het verlangen om Jeruzalem te zien groeide met de dag. Ze zouden nog zo’n tien dagen moeten lopen en dan...

‘Om precies te zijn, zestig dagen’, liet Gideon hun nuchter weten.

‘Ik kan niet wachten om Jeruzalem te zien’, zuchtte Rebekka. In haar dromen was het de mooiste stad van de wereld, nog mooier dan Babel met haar metersdikke muren, prachtige versieringen en tuinen.

‘Ik ook niet’, zei Hadassah. ‘Wat zal het heerlijk zijn om daar eindelijk tot rust te komen.

‘Ik wil jullie niet ongerust maken’, reageerde Gideon weer, ‘maar ik denk dat er een hoop gedaan moet worden.’

‘Daar ga ik nou nog niet aan denken’, snauwde Rebekka tegen haar broer, om haar droom niet te laten verstoren.

Gideon haalde zijn schouders op. Ze zullen er wel achter komen, dacht hij. Hij wist wel beter. Hij had de rabbi horen praten met de ouderen die vijftig jaar geleden uit Jeruzalem waren weggevoerd. En dat klonk niet best. Een grote puinhoop was het destijds. Dat zal er in vijftig jaar niet beter op zijn geworden, dacht Gideon somber. Tegelijkertijd schaamde hij zich omdat hij zich herinnerde dat het Adonai zelf was die hen uit Babel had weggeleid om terug te gaan naar hun eigen land. Zou Hij er dan ook niet voor zorgen dat Jeruzalem zou worden herbouwd?

Hadassah zag op de vermoeide gezichten om haar heen hetzelfde verlangen. Het verlangen om Jeruzalem te gaan zien. De meeste mensen waren in Babylonië geboren en kenden Jeruzalem alleen van de verhalen van hun voorouders. Maar er waren ook nog een paar

mensen bij die in Jeruzalem waren geboren. Sommigen waren vijftig, zestig of zelfs zeventig jaar geleden daarvandaan weggevoerd. Ze waren toen nog jong, maar als ze over Jeruzalem gingen praten zag je hun ogen glinsteren. Hadassah kon wel uren luisteren naar die verhalen.

Een van hen was Cham. De oude man kon nog goed lopen voor zijn leeftijd, dacht Hadassah toen ze hem zag. Maar ze haalde hem makkelijk in.

‘Ziet u er naar uit om Jeruzalem te zien?’ vroeg Hadassah, hoewel ze het antwoord al wist.

‘Zeker, kind’, antwoordde Cham met zijn oude gebroken stem. ‘Het is zo lang geleden, maar ik zie het nog voor mijn ogen.’

‘Ik ben blij voor u dat u dit mag meemaken’, deelde Hadassah zijn vreugde. ‘Ik zie er ook erg naar uit.’

Cham knikte begrijpend. Als Hadassah naar hem keek stelde ze zich voor dat haar overgrootvader ook zo geweest moest zijn, als hij nog had geleefd. Cham wankelde een beetje.

‘Zal ik u een arm geven?’, bood ze aan.

‘Graag, kind’, antwoordde Cham.

Zo liepen ze samen verder terwijl Cham vertelde over wat hij zich nog herinnerde van Jeruzalem. Hadassah hing aan zijn lippen. In gedachten zag ze zichzelf door de straten van Jeruzalem lopen.

Met elke stap werd ze blijer, totdat ze vanuit haar ooghoek ineens zag dat Rebekka met een ander meisje liep te praten. Hadassah had het meisje op hun lange tocht nog niet eerder gezien en ze hoorde ook niet wat ze tegen haar beste vriendin zei, maar aan hun gezichten te zien hadden ze plezier. Hadassah voelde zich ineens misselijk worden. Wat wilde dat meisje van háár vriendin?

‘En toen zei mijn moeder...’ hoorde Hadassah Cham zeggen. Ze luisterde nog maar half nu ze haar beste vriendin zoveel plezier zag hebben met iemand anders dan zij. Jaloerse gedachten hadden haar aandacht gegrepen.

Ze kunnen dan wel plezier hebben, toch blijf ik Rebekka’s beste vriendin, dacht Hadassah. Laat jezelf niet gek maken als je beste vriendin een keer met iemand anders praat. Straks praat ze weer met jou en vergeet ze die ander weer, sprak ze zichzelf moed in. Ze voelde zich daardoor iets beter, maar het gevoel van misselijkheid was nog niet helemaal weg.

Hoofdstuk 1

(Bergen van Samaria, Israël, 537 voor Christus)

‘Nog even volhouden mensen’, riep Zerubbabel bemoedigend tegen de tienduizenden mensen die tussen de bergen van Samaria waren gaan zitten. ‘Het is nog een dag lopen. Morgen zullen we Jeruzalem binnen gaan!’ Hadassah voelde de lading van zijn woorden en hoe die voor een golf van vreugde zorgde. De mensen begonnen spontaan te juichen en te jubelen voor Adonai. Dit vooruitzicht verdreef de vermoeidheid van die dag uit Hadassahs benen. Het liefst was ze gelijk opgestaan en verder gelopen. Ze kon niet wachten om nu eindelijk Jeruzalem te zien. Alle veertien jaar van haar leven hoorde ze over deze stad, waaruit haar voorouders waren weggevoerd.

De stad waar haar grootmoeder had gewoond en vanwaar zij de zeven amethyststenen had meegenomen. Hadassah voelde even in de zak van haar bruine jurk om te controleren of ze er nog zaten. Er waren er nog twee over. Drie waren er door Nebu kwijtgeraakt. En van de vier die er toen nog over waren had ze er twee aan haar vriendin Rebekka gegeven. Elke keer als ze de stenen aanraakte, dacht ze terug aan haar oma die haar verteld had over haar overgrootmoeder die uit Jeruzalem was weggevoerd naar Babel. En hoe de amethyststenen na verdwenen te zijn geweest weer teruggevonden waren.¹ Hadassah vond het haar verantwoordelijkheid om deze stenen mee terug te nemen, zodat er toch iets van haar oma en overgrootmoeder terugging naar hun land Israël. Ze zou de stenen nooit, maar dan ook nooit wegdoen! Ze zou ze samen met het verhaal doorgeven aan haar dochter, zodat de stenen altijd in haar familie zouden blijven. En morgen zouden ze weer thuis zijn! Door alle spanning kon Hadassah maar moeilijk in slaap komen.

‘Hadassah, wakker worden!’ riep haar vader Salomon de volgende morgen vroeg. Hadassah had altijd wat moeite met opstaan, maar toen ze zich herinnerde dat ze vandaag Jeruzalem binnen zou gaan, was ze gelijk klaarwakker.

¹ Zie: ‘Stenen van Hadassah’

‘Vandaag gaan we naar Jeruzalem!’ jubelde ze toen ze haar vriendin Rebekka aan zag komen lopen. Rebekka keek lang niet zo blij als Hadassah.

‘Wat is er?’ vroeg Hadassah ineens bezorgd.

‘Ik moet vandaag de geiten meenemen’, verklaarde Rebekka haar norske gezicht. ‘Gideon mag met de rabbi en de andere leiders mee vooruit. Dus nu moet ik de hele dag met ze lopen.’

Hadassah trok een vies gezicht. Ze wist nog goed hoe een geit het hen lastig had gemaakt, maar ook bij het graf van haar overgrootvader had gebracht. Aan de ene kant was ze die geit dus dankbaar, aan de andere kant bleef ze het stinkende beesten vinden.

‘Wil jij er alsjeblieft ook een nemen?’ vroeg Rebekka zielig.

Hadassah bromde iets wat op ‘goed’ leek en nam een touw over uit de handen van Rebekka. Ze had zich de intocht in Jeruzalem heel anders voorgesteld. Niet met een last in haar handen, maar dansend en zingend. Maar ze wilde haar vriendin ook helpen nu die met de twee geiten was opgezadeld.

Hadassah herinnerde zich ineens dat ze haar vriendin met dat andere meisje plezier had zien maken. De misselijkheid kwam weer boven.

‘Heb je lekker gekletst?’ vroeg ze zo neutraal mogelijk aan Rebekka. Niet zozeer uit interesse, meer om erachter te komen hoe haar vriendin tegen dat andere meisje aankeek.

‘Wat bedoel je?’ vroeg Rebekka alsof ze van niets wist.

‘Dat meisje waar je gisteren mee liep te praten’, vulde Hadassah aan.

‘O, die’, riep Rebekka lachend uit, alsof haar weer te binnen schoot waar ze het de vorige dag over hadden gehad.

‘O niets bijzonders’, ging ze daarna verder. ‘Gewoon.’

‘Gewoon wat?’ vroeg Hadassah met een lichte ergernis in haar stem.

Rebekka keek opzij om het gezicht van Hadassah goed te kunnen zien. ‘Je bent jaloers, hè?’, constateerde ze.

‘Hoe kom je daar nu bij!’ riep Hadassah boos. ‘Jij mag plezier maken met wie jij wil. Ik ben alleen geïnteresseerd.’

‘Jaloers’, corrigeerde Rebekka haar.

‘Echt niet!’ Hadassah was nu echt boos. ‘Ik mag toch wel weten waar jullie het over hadden?! Of heb je soms geheimen voor me?!’

‘O, het was niets bijzonders’, wimpelde Rebekka het weg.

Nu werd Hadassah nog nieuwsgieriger. 'Waarom lachten jullie dan zo?'

'Om niets. Wij lachen toch ook wel eens om niets', verklaarde Rebekka.

Hadassah wist dat Rebekka gelijk had, maar toch kon ze het niet verdragen dat haar beste vriendin iets had gedeeld met een ander, waar zij buiten werd gehouden.

Samen liepen ze in stilte verder.

'Hoe heet ze eigenlijk?' vroeg Hadassah zo gewoon mogelijk om de spanning tussen hun twee wat te verminderen.

'O, dat ben ik vergeten te vragen', antwoordde Rebekka.

Dat riep nog meer vraagtekens op bij Hadassah. Het zou haar toch niet gebeuren dat er iemand tussen hen in zou komen te staan?

'Ho, rustig!', riep Rebekka ineens. Hadassah schrok. Had haar vriendin het tegen haar? Maar toen ze opzij keek zag ze dat Rebekka tegen de geit uitviel, omdat die liep te trekken aan het touw. Waarschijnlijk rook ze wat lekkers om te eten.

'We kunnen haar loslaten om te kijken wat voor schat ze vindt', grapte Hadassah om de spanning te verminderen.

'Ja, dat was mooi hè', reageerde Rebekka enthousiast. Ook zij dacht terug aan hoe de geit hen naar het graf van Hadassahs overgrootvader had geleid. Daardoor hadden ze een van de amethyststenen teruggevonden.

Hadassah haalde opgelucht adem nu de spanning tussen hun twee leek te verminderen.

'Hoe denk jij dat Jeruzalem eruit zal zien?' vroeg Hadassah aan haar vriendin. Onderweg hadden ze een hoop gefantaseerd over hoe mooi deze stad moest zijn. Maar ze hadden ook de verhalen gehoord van de ouderen die als kind eruit waren weggevoerd, in ballingschap. De stad had helemaal in puin gelegen. En daar zal in de tussentijd weinig aan gedaan zijn, dacht Hadassah bezorgd.

'Een grote hoop stenen, ben ik bang', bevestigde Rebekka haar gedachten.

Toch hoopte Hadassah dat er nog iets zichtbaar zou zijn van de grote stad die Jeruzalem geweest moest zijn.

'Kom, we vragen het Cham!', riep Hadassah die zag dat hij vlak voor hen liep. Stiekem hoopte ze dat hij zou vertellen dat ze toch iets moois van die prachtige stad zouden zien.

‘Ach, kind’, mompelde Cham toen hij de vraag gehoord had. ‘Wat ik me nog kan herinneren is dat de hele stad in puin lag. Geen steen lag meer op de andere. De Babyloniërs hadden vreselijk huisgehouden.’

Hadassah hoorde de boosheid in zijn stem. Hoe erg moet dat voor de kleine Cham geweest zijn, bedacht ze, zorgzaam als ze was. In gedachten verzonken liepen ze verder.

‘Dit dorp herken ik’, zei Cham ineens toen ze door een klein dorpje liepen. ‘Hier ging ik vroeger met mijn moeder fruit halen.’

Hadassah zag dat er een traan over zijn wangen rolde bij de herinnering.

‘Betekent dat dat we vlak bij Jeruzalem zijn?’ vroeg ze hoopvol.

Cham knikte. Hij was door zijn emoties niet meer in staat te praten. Zijn keel zat letterlijk dicht. Hij ging steeds sneller lopen, merkte Hadassah en ze stond versteld over zijn tempo. Ze moest moeite doen om hem bij te houden.

En die stinkgeit werkte ook niet mee!

Anderen hadden op de een of andere manier ook gehoord dat ze dicht bij Jeruzalem waren gekomen. Er klonk een gegons door de enorme stoet van mensen. Alsof er een grote bijenzwerm boven hun hoofden zoemde... Hadassah voelde de spanning in haar lijf toenemen en zag dat de mensen om haar heen verwachtingsvol uitkeken naar wat hen te wachten stond.

Toen stopten de mensen vóór haar. Blijkbaar waren de mensen vooraan gestopt om naar Jeruzalem te kijken en moesten de anderen daarachter wachten tot ze verder zouden gaan.

Maar daar wilde Hadassah niet op wachten! Ze keek Rebekka aan en die begreep meteen wat ze bedoelde. Ze bonden de geiten vast aan een boom en glipten tussen de mensen door naar voren. Ze moesten echt hun best doen, want alle mensen drongen naar voren om iets te kunnen zien. Toch lukte het om steeds meer naar voren te komen en voordat ze het door had stonden ze vooraan en keken ze vanaf de heuvel uit over Jeruzalem.

Hadassah sloeg haar hand voor haar mond. Ze wist niet wat ze moest zeggen. En anderen ook niet blijkbaar. De stilte was drukkend. Een paar mensen in haar buurt begonnen zachtjes te huilen en ook bij Hadassah kwamen de tranen op. Rebekka sloeg een arm om haar heen en zo stonden ze daar te staren naar wat ooit een prachtige stad moest zijn geweest. Hadassah was door de verhalen van de ouderen wel een beetje voorbereid, maar wat ze nu zag was nog vele malen erger dan

ze zich had voorgesteld. Ze zag overal grote bergen stenen, met daartussen af en toe een stukje muur. In het midden zag ze de contouren van wat een groot bouwwerk geweest moest zijn. Waarschijnlijk de tempel.

Wát een ramp moet hier plaats gevonden hebben, dacht Hadassah somber. Ze probeerde zich een voorstelling te maken van hoe het geweest moest zijn voor haar overgrootvader en -moeder om de stad zo achter zich te laten. Maar dat benauwde haar ook.

Snel keek ze opzij naar Rebekka. Zag ze daar een traan over haar wang lopen? Rebekka keek terug en veegde ondertussen de traan weg.

‘Wat een puinhoop hè?’ zei Rebekka.

Hadassah knikte. ‘Het moet vreselijk geweest zijn voor onze voorouders om hun huis en thuis zo achter te laten.’

Ze werden zo in beslag genomen door het vreselijke beeld van de stad dat ze niet merkten dat Hadassahs vader achter hen was komen staan.

‘Er moet hard gewerkt worden om die stad weer op te bouwen’, concludeerde hij toen hij de puinhopen zag.

‘Abba! U laat ons schrikken!’ riep Hadassah.

‘Ach kind’, reageerde haar vader half serieus. ‘We zullen nog wel meer schrikken de komende tijd, als we zien wat er onder die puinhopen vandaan komt.’

Hadassah gruwelde bij het idee dat ze lichamen van mensen tegen zouden kunnen komen.

‘Maar daar hoeven jullie je geen zorgen over te maken. Jullie kunnen jullie moeders helpen met koken, terwijl wij mannen de muren weer op zullen bouwen’, verklaarde hij overdreven.

‘Hoezo?!’ riep Hadassah verontwaardigd uit. ‘Wij vrouwen kunnen ook stenen sjouwen hoor!’

Niet meer dan een spottend glimlachje kreeg ze als antwoord. En toen liep haar vader weer verder in de richting van Jeruzalem.

‘Grrrr!’ gromde Hadassah. ‘Wij kunnen net zo goed bouwen!’, mopperde ze. ‘Toch?’

‘Tja, het is niet mijn hobby, maar ik zou best wel wat stenen kunnen tillen. En een muurtje bouwen zal toch ook niet zo moeilijk zijn?’, zei Rebekka om haar vriendin te steunen.

‘En dat gaan we doen!’ riep Hadassah strijdlustig. ‘Bouwen!’

‘Oké’, antwoordde Rebekka wat verbaasd. Deze kant kende ze niet zo van haar vriendin. ‘Maar hoe wil je dat aanpakken dan?’, vroeg ze, in de hoop dat haar vriendin haar plannen zou bijstellen.

‘Gewoon optillen en stapelen!’ maakte Hadassah haar plan bekend.

En voor Rebekka haar bezwaren duidelijk kon maken liep Hadassah al in de richting van de stad. Of wat daarvan over was.

‘O nee!’ riep Rebekka geschrokken. ‘We zijn de geiten vergeten!’

Snel draaide ze zich om en liep terug om de geiten te halen.

Hadassah zou het niet heel erg hebben gevonden als de dieren achtergebleven waren, maar voor haar vriendin vond ze het wel vervelend.

Even later liepen ze weer verder richting de ruïne die Jeruzalem heette.

Hoofdstuk 2

‘Wat is het probleem?’ hoorde Hadassah haar vader geërgerd vragen aan een van de leiders.

‘U moet aantonen dat u tot een van de stammen van Israël behoort’, verklaarde een Leviet. ‘Anders mag u niet in de buurt van de tempel komen. Stel dat u geen Israëliet bent en op de plaats komt waar alleen Israëlieten mogen komen! Adonai zou ons direct weer in ballingschap sturen!’

Hadassah hoorde haar vader grommen. Er waren twee dingen waar haar vader niet tegen kon: onrecht en bureaucratische regeltjes. Ze had het van niemand vreemd.

‘Hoe moet ik dat aantonen dan?!’, vroeg haar vader verontwaardigd.

‘Heeft u een stuk perkament of iets dergelijks waarmee u kunt aantonen bij welke stam van Israël u hoort?’ vroeg de Leviet rustig. Blijkbaar had hij al meer van dit soort reacties gehad en was hij eraan gewend geraakt.

Hadassah keek om zich heen naar de mensen die druk stonden te praten over hun stambomen en daar ondertussen naar zochten in al hun spullen.

Ook haar vader begon met zoeken tussen al zijn spullen. Hadassah keek hem bezorgd aan.

‘Wat gebeurt er als we het niet kunnen aantonen?’ vroeg Hadassah aan de Leviet.

De Leviet was blijkbaar niet gewend dat een vrouw, laat staan een meisje van veertien, hem zo direct aansprak. Hij keek ongemakkelijk een andere kant op.

‘Nou?!’ vroeg Hadassah nog een keer. Het feit dat de Leviet niet antwoordde maakte haar alleen maar gemotiveerder om een antwoord te krijgen.

Meer om van haar af te zijn dan omdat hij echt antwoord wilde geven zei de Leviet: ‘Dan moeten jullie terug naar Babylon.’

Hadassah schrok. ‘Dat meent u niet! Mijn overgrootvader heeft nog geholpen met de bouw van de tempel! Wij zijn van de stam Naftali en we hebben ons altijd trouw gehouden aan de geboden van Adonai!’

‘Dat kan wel zijn, maar ik moet bewijs zien’, reageerde de Leviet nu toch wat geïrriteerd. ‘Ik moet nog een hoop mensen controleren en

inschrijven. Kom anders terug als jullie wat gevonden hebben', zei hij en ging snel naar de volgende in de rij.

Hadassah en haar vader keken de Leviet verbijsterd na, maar draaiden zich toen boos om en liepen terug naar de groep waarmee ze de laatste maanden opgetrokken hadden.

'Wat is er aan de hand?' vroeg Jemima, de moeder van Hadassah, toen ze het gezicht van haar man op onweer zag staan.

'We moeten bewijzen dat we Israëlieten zijn, dat we bij de stam Naftali horen', bromde hij.

'Hoe dat zo? Iedereen wéét toch dat wij van de stam Naftali zijn? Hoezo moeten we dat nu opeens bewijzen?', vroeg zijn vrouw verbaasd.

'Ze willen niet dat er een niet-Israëliet op het tempelplein komt, want dan zouden ze de toorn van Adonai over zich heen krijgen. Ze willen koste wat kost voorkomen dat we weer in ballingschap worden gestuurd. Daarom kiezen ze het zekere voor het onzekere. Ze sluiten liever een paar Israëlieten buiten dan dat ze ook maar één goj per ongeluk binnenlaten.' verklaarde hij.

In Hadassahs oren klonk het logisch, maar tegelijkertijd maakte het haar heel verdrietig. Stel je voor! Hebben ze zo'n lange reis gemaakt, met allerlei gevaren, worden ze alsnog niet toegelaten tot de tempel! Dat zou verschrikkelijk zijn.

Terwijl haar vader en moeder aan het bedenken waren hoe ze moesten aantonen dat ze Israëlieten waren, glipte zij weg. Ze zou haar vriendin vragen hoe zij dat hadden aangetoond.

Hopelijk hadden de ouders van Rebekka wel iets op perkament staan... En hopelijk bedachten haar ouders ook iets. Ze moest er niet aan denken buitengesloten te worden van haar volk Israël! Dat zou misschien ook betekenen dat ze niet meer met haar beste vriendin kon omgaan! Ze liep nog sneller om bij haar vriendin te komen.

Toen ze Rebekka opmerkte, onder een boom, schrok ze. Naast haar zat dat andere meisje weer! Die waar ze zo mee had gelachen. Ook nu leken ze het goed naar hun zin te hebben. Het jaloerse gevoel wat Hadassah had weggestopt kwam ineens weer boven. Ze voelde zich misselijk worden.

‘Kom op Hadas!’ sprak ze zichzelf toe. ‘Laat je niet kennen!’ Met haar wil schakelde ze haar gevoel zoveel mogelijk uit. Ze dwong zichzelf om haar ene been voor het andere te zetten.

‘Sjalom!’ riep ze zo vrolijk mogelijk toen ze bij de boom kwam.

Rebekka en het andere meisje keken op. Rebekka’s gezichtsuitdrukking veranderde niet, maar die van het andere meisje werd koud en kil. Een rilling liep over Hadassahs rug.

‘Sjalom!’ reageerde Rebekka vrolijk. ‘Hoe is het?’

‘Niet zo goed’, antwoordde Hadassah. ‘Mijn ouders moeten kunnen aantonen dat ze Israëlieten zijn, maar ze hebben niets op perkament staan.’

Er verscheen een kille glimlach op het gezicht van het andere meisje.

‘Echt?!’ riep Rebekka uit. ‘Maar dat is vreselijk!’

‘Hebben jullie het kunnen aantonen?’ vroeg Hadassah aan hen beiden, om het andere meisje niet bij voorbaat uit te sluiten.

‘Wij wel!’, verklaarde het meisje trots. ‘Met onze stamboom. Die gaat eeuwen terug.’

Rebekka keek even verbaasd opzij. Toen keek ze Hadassah weer aan en zei: ‘Mijn ouders hebben een perkamentrol waarop hun voorouders staan. Ook een stamboom.’

Hadassah knikte begrijpend en sloeg haar ogen neer. In gedachten zag ze haar beste vriendin met dat andere meisje weglopen en nooit meer terugkomen.

Ineens zei ze fel: ‘Hoe heet je eigenlijk?’

Het meisje keek net zo fel terug en zei met trots: ‘Mirjam, naar de zus van de hogepriester Aäron!’

Hadassah overwoog even om te reageren door te zeggen dat die melaats was geworden omdat ze tegen Mozes in opstand was gekomen. Maar ze hield zich in.

Heel even was het stil. Toen zei Mirjam met een lach op haar gezicht tegen Rebekka: ‘Zullen we naar jongens gaan kijken?’ Misschien zit er nog een voor je bij.’

Rebekka kleurde rood en Hadassahs mond viel open. Wat een brutaliteit! Dat kon je toch niet zeggen! Haar ouders hadden altijd duidelijk gemaakt dat meisjes niet naar jongens kijken, laat staan dat ze er zo openlijk over praten.

‘Eh, goed’, stamelde Rebekka verlegen.

Hadassah keek haar vriendin streng aan, maar die ontweek haar ogen.

‘Nou, waar wachten we nog op!’ riep Mirjam enthousiast. Ze sprong op, pakte Rebekka bij haar arm en trok haar mee. Hadassah bleef verbijsterd achter.

Hadassahs gevoelens schoten alle kanten op. Jaloezie, verontwaardiging, angst, verdriet. Het was alsof ze door elkaar geschud werd en uit elkaar zou vallen als dit nog lang zou duren. Met al haar wilskracht legde ze haar gevoelens het zwijgen op. Ze wilde niet dat die Mirjam haar in huilen hoorde uitbarsten.

Alsof Rebekka het aanvoelde draaide ze zich om.

‘Niet zo treuzelen!’ hoorde Hadassah Mirjam tegen háár beste vriendin zeggen. ‘Anders zijn ze straks allemaal bezet!’

Even leek het erop dat Rebekka door zou lopen. Maar toen draaide ze zich helemaal om, trok zich los en liep terug naar Hadassah.

‘Ik weet wat’, zei ze snel. ‘Weet je nog dat we de amethyststeen bij je overgrootvader vonden? Daar zat een stukje perkament bij waarop stond dat hij van de stam Naftali was!’

Hadassahs gemoed klaarde een beetje op toen de herinnering boven kwam. Zou dat helpen? Er kwam weer wat hoop in haar hart.

‘Dank je. Ik ga het gelijk tegen mijn vader zeggen’, reageerde Hadassah.

‘Goed zo. Ik hoor het graag als het is gelukt’, zei haar vriendin. Ze draaide zich weer om en liep naar Mirjam.

Even was Hadassah weer teleurgesteld. Ze had gehoopt dat haar vriendin met háár mee zou gaan, maar dat was waarschijnlijk te veel gevraagd. Ze had het ook niet gevraagd, bedacht ze zich toen. Ze vroeg zich af waarom ze niet voor zichzelf was opgekomen.

Ze kon het beeld van haar vriendin die wegliep met een ander niet verdragen. Daarom draaide ze zich om en liep naar haar ouders, met nog een beetje hoop in haar hart.

Hadassahs vader bekeek het rolletje perkament dat zij en Rebekka hadden gevonden in de grot waar haar overgrootvader lag. Hardop las hij voor wat erop stond: ‘Deze amethyststeen is voor de borsttas van de hogepriester van het volk van Israël.’ Ondertekend met: ‘Chiram van de stam Naftali.’

‘Het is de moeite van het proberen waard’, zei haar moeder.

'Ja', reageerde haar vader voorzichtig. 'Ik hoop dat ze het voldoende vinden.'

En met datzelfde kleine beetje hoop liep hij in de richting van de plaats waar de tempel had gestaan.

Hadassah keek haar vader na en bad in stilte tot Adonai dat het stukje perkament voldoende zou zijn.

Hoofdstuk 3

Toen Hadassah klaar was met het werk voor haar moeder liep ze rond in het tentenkamp dat ondertussen was opgebouwd op de bergen rond Jeruzalem. Tienduizenden mensen hadden zich hier verzameld om een nieuw leven op te bouwen. Hadassah merkte het aan de gezichten en gesprekken die ze opving toen ze tussen de mensen doorliep: hoop. Hoop op een leven in vrijheid. Hoop om te leven als volk, in een land dat van hen was. Hoop dat ze Adonai weer mochten dienen en kennen. Hij had hen op een wonderlijke manier teruggebracht na zeventig jaar van ballingschap! Zo veel jaren had haar volk gewacht sinds de eerste Israëlieten in ballingschap waren gegaan. Hiermee was de profetie van Jeremia in vervulling gegaan!

Vijftig jaar geleden was haar overgrootmoeder hier weggevoerd. En nu was zij hier! Maar Hadassah voelde weinig hoop. Zouden zij als gezin wel erkend worden als Israëlieten? En wat als dat niet zou gebeuren? Wat moesten ze dan? Terug naar Babylonië? Hadassah moest er niet aan denken! Dat nooit! Dan maar een zwervend bestaan in de hoop dat ze ergens getolereerd zouden worden als tweederangsburgers. Misschien in de buurt van Rebekka? Alhoewel, Hadassah was bang dat ze haar vriendin aan het kwijtraken was aan die Mirjam. Ze snapte niet dat haar vriendin zo makkelijk met haar mee ging en haar links liet liggen. Had ze misschien iets verkeerd gedaan of gezegd? In gedachten ging ze terug naar momenten waarop ze ruzie hadden gehad. Eigenlijk kon je het niet eens ruzie noemen. Eerder een meningsverschil. Of zou Rebekka daar anders over denken en had ze daarom afstand van haar genomen? In Hadassahs gedachten werd de afstand tussen hen zo alleen maar groter.

Neerslachtig liep ze tussen de tenten door in de richting van waar ooit de tempel had gestaan. Misschien zou ze haar last bij Adonai kunnen brengen. Of zou dat pas kunnen als de tempel was herbouwd?, bedacht ze met een schrik. Dat zou nog jaren duren!

Krampachtig keek ze om zich heen toen ze bij het tempelterrein aankwam. Op zoek naar een glimp van hoop. Ze mocht niet te dicht in de buurt komen, want dan zou ze misschien lopen op de plek waar het heilige der heiligen was geweest. Heel onwerkelijk dacht Hadassah, dat hier ergens de meest heilige plek voor de Israëlieten was geweest. De plaats waar de hogepriester maar een keer per jaar naar binnen